

ChyNetti : Chydenius-Instituutin verkkojulkaisuja, ISSN 1457-5345

<http://www.chydenius.fi/julkaisut/chynetti/esittely.html>

Julkaisija Jyväskylän yliopisto, Chydenius-Instituutti. Kokkola.

Nro 7 / Puheenvuorot

Kari Ilmonen

Chydenius-Instituutin alueellinen vaikuttavuus

Chydenius-Instituutti on Keski-Pohjanmaan ainoa yliopistollinen koulutus-, kehittämis- ja tutkimuskeskus. Sen suureksi tehtäväksi on laadittu "maakunnan henkisen ja aineellisen hyvinvoinnin edistäminen". Instituutin keskeisenä visiona on uudella vuosituhannella kehittyä sekä kampusyliopistona että varsinkin "aikuisten verkostoyliopistona".

Yliopistohanteet muutoksessa

Yliopistoissa ja niiden alueellisissa toimipisteissä *humboldttilainen sivistysihanne* – tieteen ja opetuksen vapaus ja itseisarvo – elää edelleenkin koulutus-, kehittämis- ja tutkimuskäytäntöjen alatasanteilla eräänlaisena kollektiivisena ja historiallisesti rakentuneena alitajuntana, so. henkisenä maaperänä. Sivistysihanteella on käyttöä myös yliopistollisena sädekehänä erottauduttaessa ammattikorkeakouluista tai muista aikuisten koulutusorganisaatioista.

Näyttää kuitenkin siltä, että humboldtilaisen yliopistoihanteen rinnalle ja ohitsekin on kirinyt *pragmaattisen yliopiston ihanne*. Tällä tarkoitetaan tutkimuksen ja opetuksen yhteiskunnallisen merkittävyyden ja vaikuttavuuden korostamista sekä toiminnan laadun ja akateemisten "tuotantoprosessien" parantamista. Alueelliset yliopistoyksiköt ovat entistä enemmän yhteydessä ympäröivään yhteiskuntaan – sekä toiminnallisesti että rahoituksellisesti. Sanalla sanoen pragmaattista yliopistoihannetta leimaa pyrkimys hyödyllisyyteen ja vastuuseen ympäröivän alueen hyvinvoinnista.

Myönteisiä vaikutuksia

Vuonna 1985 perustettiin Kokkolaan Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen alaisuuteen Keski-Pohjanmaan täydennyskoulutusyksikkö. Tämän perustalta syntynyt Chydenius-Instituutti, Jyväskylän yliopiston erillislaitos, on kehittynyt ja laajentunut koko 1990-luvun ajan. Vuonna 1999 instituutissa oli opiskelijoita yli 4 000, avoimen yliopiston arvosanoja suoritettiin yli 200, tutkimuksia julkaistiin kymmenkunta, henkilökunnan määrä oli noin 80 ja vuosibudjetti hipoi 25:tä miljoonaa markkaa.

Mutta miltä Chydenius-Instituutti näyttää keskeisten sidosryhmien – asiakkaiden ja rahoittajien – puheissa? Kulttuurista pätevyyttä ja yhteiskunnallista statusta omaavilla puhetavoilla on taipumus muuntua käytännöiksi, toimintatavoiksi ja instituutioiksi; vahva sana tulee lihaksi. Näin ajateltuna haastateltujen johto- ja vaikuttajahenkilöiden puheet eivät ole "pelkkää retoriikkaa", vaan niillä on todellista vaikutusta instituutin olemassaoloon ja tulevaisuuteen.

Instituutin toiminnan *välittöminä vaikutuksina* pidetään mm. opettajien muodollista pätevöitymistä ja sijoittumista alueelle, yliopistollisten jatko-opintomahdollisuuksien rakentumista, informaatioteknologisten opintojen ja projektien saamista alueelle, EU-projekteihin liittyvän asiantuntemuksen kertymistä sekä tutkimuksen hyödyntämistä päätöksenteossa ja organisaatioiden toimintakulttuurissa.

Kun puhutaan *välillisestä vaikuttavuudesta*, instituuttiin liitetään

sivistysyliopistollisia merkityksiä alueen henkisistä ja kulttuurisista vaikutuksista mutta myös pragmaattiselle yliopistoihanteelle tyypillisiä merkityksiä konkreettisen hyödyn tuottajana, olipa sitten kyse taloudellisista tai työllistävästä tahi aluekehitystä edistävästä hallinnollisista vaikutuksista.

Instituutin "pehmeät" vaikutukset myönnetään merkittävämmiksi kuin "kovat" vaikutukset, mutta yleinen ajattelutapa on, että henkinen ja sosiaalinen pääoma muuntuu – ja sen tulee muuntua! – ajan myötä taloudelliseksi pääomaksi: työpaikoiksi, yritystoiminnaksi ja alueen aineelliseksi vauraudeksi.

Chydenius-Instituutilla katsotaan olevan huomattavaa yhteiskuntapoliittista valtaa alueellisten kehityspolkujen luomisessa ja valmentamisessa modernille tietoyhteiskunnalle ominaisten vaateiden ja visioiden mukaisesti. Chydenius-Instituutilla uskotaan olevan myös jonkin verran vaikutusta maakunnan ohuen imagon profiloitumisessa houkuttelevammaksi, sillä alueellinen osaaminen ja henkinen pääoma mielletään nyky-yhteiskunnassa tärkeimmäksi kilpailutekijäksi.

Kritiikkiä

Sidosryhmien kentällä kriittisyys Chydenius-Instituuttia kohtaan on etupäässä maantieteellistä. Yhtäältä maakunnan maaseutualueet katsotaan jätetyn oman onnensa nojaan yliopistopalvelujen tarjonnassa, toisaalta Pietarsaartakaan ei ole kielellisine ja kulttuurisine erityispiirteineen otettu riittävästi huomioon.

Pietarsaaren näkökulmasta Chydenius-Instituutin vaikutusalueääritykseen toivotaan muutoksia: tiukka hallinnollinen maakuntakonseptio pitäisi avartaa laajemmaksi aluekäsitykseksi, mikä edistäisi instituutin vaikuttavuuden ja tunnettuuden leviämistä.

Verkostoyliopisto

Maaseudulta ja Pietarsaaresta tulleeeseen kritiikkiin ja samalla haasteeseen Chydenius-Instituutti pyrkii vastaamaan mm. "aikuisten verkostoyliopiston" avulla. Tämä instituutin keskeinen visio saa sidosryhmienkin taholta poikkeuksettoman

hyväksynnän.

Ensinnäkin verkostoyliopistolla tarkoitetaan sitä, että instituutti toimii useista maamme yliopistoista muodostuvien toimintaverkostojen solmukohtana, eräänlaisena tieto- ja innovaatiopesäkkeenä, jonka on määrä palvella aikuisia mm. täydennys- ja muuntokoulutuksen sekä avoimen yliopiston muodossa koko maakunnassa ja muilla lähialueilla.

Toiseksi "aikuisten verkostoyliopistolla" on tarkoitus viitata tietoverkkojen hyödyntämiseen ja digitaalisten oppimisympäristöjen luomiseen, eräänlaiseen "virtuaaliyliopistoon" perinteisen kampusyliopiston vaihtoehtona tai ainakin laajenuksena. Johtoajatuksena on, että juuri tietoverkot mahdollistavat joustavimmin Jyväskylän, Oulun ja Vaasan yliopistojen ja Chydenius-Instituutin keskinäisen toiminnallisen yhteistyön sekä instituutin vaikuttavuuden ulottamisen Kokkolaa laajemmalle alueelle.

Viime kädessä verkostoyliopiston tehtävänä on edistää alueen henkistä ja aineellista hyvinvointia. Verkostoyliopiston käyttökelpoisuus vaatii kuitenkin alueen kansalaisten ja toimijoiden henkisten ja teknisten valmiuksien jatkuvan seurannan ja kehittämisen. Onnistuessaan verkostoyliopisto mahdollistaa humboldtilaisen sivistysihanteen ja pragmaattisen yliopistoihanteen sopivan tasapainon.

Lähdeviite: Ilmonen, Kari (2001) Chydenius-Instituutin alueellinen vaikuttavuus. Kokkola : Jyväskylän yliopisto, Chydenius-Instituutti. ChyNetti nro 7. Saatavissa: <http://www.chydenius.fi/julkaisut/chynetti/artikkelit/chynetti07.html>.

 Päivitetty 24.10.2002

